

ZOUAAF ANTONIUS RUIJZENDAAL IN VELLETRI BEGRAVEN

Op een gedenkplaat, die geplaatst is aan de muur van de kerk van Santa Lucia in Velletri, een stadje ongeveer 50 km zuidelijk van Rome, staan de namen van 22 Zouaven, die hier in 1866 stierven.

Onder hen bevindt zich ook de Bussummer Antonius Ruijzendaal.

Antonius Ruijzendaal werd op 14-1-1840 te Bussum geboren als negende van de tien kinderen die werden geboren uit het huwelijk tussen Jacobus Harmenszoon Ruijzendaal en Marretje Kaarsgaren. Op 3 maart 1866 vertrekt Antonius uit Bussum naar het Nederlandse Zouavencentrum in het Brabantse Oudenbosch. Hier tekent hij op 5 maart 1866 een 2-jarig dienstverband bij de Zouaven. Op 10 maart vertrekt hij richting Rome. Waarschijnlijk is hij begin april in Rome gearriveerd.

In mei 1866 wordt een regiment Zouaven gelegerd in Velletri. Ook Antonius behoorde tot dit regiment. Kort hierna (voordat het regiment ook maar één keer in actie is geweest tegen de Garibaldisten) breekt er in Velletri een pestepidemie uit, waaraan 22 Zouaven zullen bezwijken.

Antonius overleed op 20 juli 1866 in een veldhospitaal in Velletri. Alle 22 Zouaven werden begraven in de kerk van Santa Lucia in Velletri.

In 1930 begint een grootse renovatie/restauratie van de uit 1032 daterende kerk. De graven van de Zouaven worden geruimd. De stoffelijke overschotten werden te ruste gelegd in een gezamenlijk graf in de kerk. Dit graf is gedekt met een vierkante marmeren tegel met daarop het opschrift "ZOUAVI PONTIFICII".

Men besloot ook om een gedenkplaat in de kerk te plaatsen met de namen van de 22 Zouaven. Deze gedenkplaat werd in 1939 onthuld en ingezegend door kardinaal Paccelli, die op dat moment al gekozen is tot de nieuwe Paus, maar nog niet gekroond is tot Paus Pius XII. Bij de onthulling zijn ook aanwezig de Belgische kardinaal Roeijen en de Nederlandse aartsbisschop (later kardinaal) De Jong.

In 1944 werden tussen gevechtshandelingen zowel de kerk als de gedenkplaat zwaar beschadigd. Beide werden in 1966 geheel gerestaureerd. De kleurverschillen op de foto, die ik bijdeze aan de Historische Kring Bussum schenk, worden dan ook veroorzaakt door deze herstellingen.

Uit het bovenstaande verhaal blijkt overigens wel de dank, die de Katholieke Kerk koestert ten opzichte van de Zouaven. Meer dan 70 jaar na hun dood wordt een gedenkplaat gemaakt die wordt ingezegend door de allerhoogste kerkelijke autoriteit. Ook nam men later weer de moeite deze zwaar beschadigde plaat helemaal te herstellen.

En ook de huidige Paus zei bij zijn bezoek verleden jaar aan Nederland al op het vliegveld blij te wezen "in het land van de Zouaven" te zijn.

P.S. Voor zover mij bekend heeft Bussum tenminste 4 Zouaven geleverd. Op het oude R.K.Kerkhof moet nog een Zouaaf begraven liggen.

Gegevens ontleend aan het Zouavenmuseum in Oudenbosch en de kerkarchieven van de Santa Lucia te Velletri.

Augustus 1986

Koos Ruijzendaal
Erfgooiersstraat 9
Hilversum

Naschrift

Vanwege de kwaliteit van de foto (kleurenfoto, onscherp, door de restauratie van de steen bijna onleesbare zwarte plekken) kunnen wij helaas deze niet afdrucken.

Het grootste deel van de inscriptie met de sierrand publiceren wij hier nog, met uiteraard de naar wij hopen foutloze transcriptie in het Nederlands.

ZUAVI PONTIFICII

A. D. MDCCCLXVI

HEIC AD ARAM S. LUCIAE V[irginis] ET M[artyris]

HUMILI INDISTINCTOQUE RITU SEPULTI

SUO PROPRIO NOMINI ET FAMAE DIGNIUS RESTITUTI SUNT

A. D. MCMXXXIX

A RECONCILIATIONE REGNI IT[alici] CUM SEDE APOSTOLICA

ANNO X

STIPE A VIRIS AMPLISSIMIS LIBENTER OBLATA

QUA ETIAM ALTARE MAIUS PERFECTUM DECORATUMQUE FUIT

NOMINA ZUAVORUM

EX HOLLANDIA

[10 pers, alf. nr.7:]

RUYZENDAAL ANT BUSSUM

EX ITALIA [1]

EX BELGIO

[7 pers.]

EX GALLIA [3]

EX GERMANIA [1]

NOMINA STIPIIS AUCTORUM

[als eerste Card. Pacelli "nu Paus Pius XII"
op de derde regel de Nederlandse Zouaven-
"consoc[ietas]" Genootschap]

Vertaling :

P A U S E L I J K E Z O U A V E N

A. D. 1866

hier bij het altaar van de Heilige Lucia, maagd en martelares,
op eenvoudige wijze zonder onderscheid [naam] begraven
zijn aan hun eigen naam en faam op een waardiger wijze teruggegeven

A. D. 1939

sedert de verzoening van het Koninkrijk Italië met de Pauselijke Stoel
het tiende jaar
nadat door zeer doorluchte personen met graagte 'n gift was aangeboden
waardoor ook een groter altaar is voltooid en versierd.

Namen der Zouaven.....

Namen der schenkers.....

Het begin der Zouaven-geschiedenis van Bussum is er! In het boek van Wim Zaal
De vuist van de paus De Nederlandse zouaven en het einde van de Kerklijke Staat
1860-1870 wordt uiteraard geschreven over het Velletri-monument : pg. 62 en
122. Belangrijk is het gegeven, dat "Pieter de Wilt tot Belg promoveert" (pg.
62) Er is dus sprake van 11 Nederlanders. [Zaal verscheen in 1980]

Zeer weinig Nederlandse zouaven klommenhoog op de militaire ladder. Eén der wei-
nigen is Baron van Lamsweerde. Vraag: familie (vader?) van de bekende Bussumse
auteur Herluf van Merlet/Baron van Lamsweerde (1900-1969) ? [o.c. pg 49,61]

Eemnes is Bussum voor: H. van Hees Globaal overzicht van de Zouaven-activiteiten
in de periode 1861-1870; Zouaven uit Eemnes. Hist. Kring Eemnes Jrg 7 nr 1 van
maart 1985 pg 16-28 geill.

Marcus van der Heide

BOERSMA MUZIEK bv

BRINKLAAN 76 - BUSSUM - TELEFOON 164 84

Grote collectie

Piano's Vleugels,

orgels, kleine

muziekinstrumenten

en accessoires

Grote sortering

Bladmuziek